

WERELD VAN DE CULTUUR

Hugo Claus over zijn «plaatjes»

Op 5 april opent in de Galerij A.D.G. van Anny De Gryse aan de Jacobijnenstraat 2 te Gent een tentoonstelling van schilderijen en tekeningen van Hugo Claus, die hij zelf «Ordinaire tekeningen» noemt. «Ordinair», vertelt hij in zijn rustig huis in een van de nauwe steegjes van het centrum, «niet omdat ze stuntelig zijn. Sommige zijn zeer kunstig, ik heb er lang aan gewerkt, veel stippeltjes zoals bij Seurat». Naar Seurat-sporen hebben we echter tevergeefs gezocht bij de inlijster waar de twintigtal grote papieren vellen op hun glas en harde steun wachten. «Ordinair wegens het onderwerp. Kent gij de vroege pornografische movies van de jaren dertig? Vele dingetjes zijn ook gemaakt om te lachen».

Figuren in de stijl van deze movies (denk aan «History of the Blue Moovie»!) zijn er zeker. Pornografie zo goed als niet. Veel krachtig, handig, beweeglijk werk, steeds met mensen. «Sommige zijn schietschijffiguren», aldus Claus, «en als je in mijn werk krachtlijnen wil blootleggen, zoals ze in je taal zeggen, dan moet je heel goed uitkijken».

Wat maakt Claus, olieverschilderijen, akwarel, tekeningen, grafiek?

«Plaatjes, prenten. Ik ben geen schilder».

Waarom stelt hij dan wel tentoon?

«Als er genoeg druk op mij wordt uitgeoefend. Om de zeven of acht jaar.»

De laatste tentoonstelling? «In april 1979 te Hasselt. Meer dan 300 stukken. Alles uitverkocht.

Maar die tentoonstelling was wel interessant, omdat de chaos waarin ik mij bevind, duidelijk wordt als er zoveel bijeen hangt.» Claus toont mij een verbazende reeks afbeeldingen en zegt precies wat ik daarbij denk: «Alsof twee of meer academies voor Schone Kunsten het werk van hun begaafde leerlingen lieten zien». Ik schrik wel even bij het woord «begaafde» maar Claus besluit: «Je ziet, voornamelijk chaotisch». Wat hij niet uitdrukt: de fascinatie die uit de werken loskomt, mijn verrassing voor deze veelzijdigheid en de kwaliteit van alle afgebeelde werken in elk genre!

Op de Gentse tentoonstelling zullen uiteraard slechts enkele werken op dezelfde manier verrassen. De keuze is veel kleiner.

«Ik schilder zeer veel, maak series van twintig of dertig en houd

er dan twee of drie over. Ik ben gefascineerd door vernietiging. Mijn eerste destructieve interventie deed ik als ik negentien was. Ik schilderde met lipstick en schoensmeer. Herman Teirlinck kocht het werk aan voor de staat. Na vier jaar tentoonstelling in het museum te Oostende was het onbestaande geworden, een schaduw van niets. Er kwam een interventie in de gemeenteraad. Ik schreef toen een brief dat ik het doek elk jaar opnieuw zou schilderen als ze mij precies dezelfde lipstick en schoensmeer zouden geven». Maar of er een antwoord gekomen is, kan Claus mij niet vertellen. «Het is vijfentwintig jaar geleden!».

FASCINERENDE FRAGILITEIT

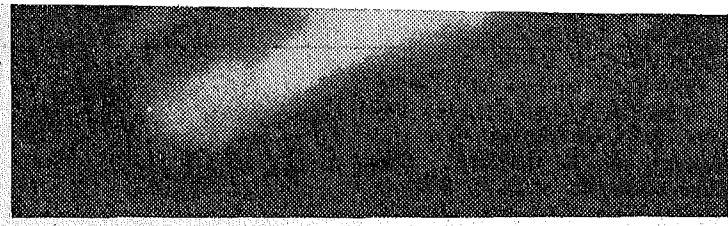
«Voor de internationale meubelfirma Knoll maakte ik een tentoonstelling met reuzengrote doeken,» (hij toont mij ter schatting een kamerwand van omzeggens zeven bij zes meter) «waarvan de verf afschilderde tijdens de tentoonstelling zelf. Op de duur lagen alleen verfschilfertjes op de grond. De tentoonstelling heette «Herfst» en was erop gericht om de fragiliteit weer te geven.»

IN HOKJES

Maar waarom heeft men uw werk zo vaak in verband gebracht met Cobra?

«De mensen hebben een behoefte om te catalogiseren, alles in hokjes te stoppen. Dit verschijnsel van mij — de chaos — (we zouden «veelzijdigheid» moeten zeggen omdat de verzameling die voor mij ligt hoegenaamd niet chaotisch aandoet) «komt niet vaak voor omdat een schilder op zoek is naar zijn eigen stijl. Dat vind ik verachtelijk. Jezelf in te kapselen is een misplaatst egoïstisch idee. Onwaardig van de natuur die veelwaardig is. Da Vinci, dáár heb

De «*Ordinaire tekeningen*», die Claus «*kleine prentjes*» noemt zijn grote, met spuitverf of zwarte markeerstift of kleur- en vetkrijt, ook aquarel en olieverf beschilderde vellen papier van 75 op 110 cm., 70 op 100 cm., 55 op 75 cm., voor ons begrip dus zeker geen klein formaat. We kiezen onder de personages een spuitbusmandarijn en een schietschijfmadam

hebben wij moed en zelfopoffering, wij zijn mensen en houden van mensen; geef ons de kans ons leven gelukkig te leiden.

Lezer uit St.-Amandsberg
N.v.d.r. — De organisatie van beschermde werkplaatsen is zo geregeld dat te werk gestelden met ernstige klachten terecht kunnen bij onder meer de sociale dienst van de instelling, bij de technische controlediensten van het ministerie van Arbeid die geregeld op bezoek komen, en langs de vakbondafgevaardigden om bij de ondernemingsraad.

Sabena

Onder de titel «Een kans op winst» verscheen in het blad van 27 maart een artikel over de technische afdeling van Sabena. Dit leek wel één lofzang en men zou zich voorwaar bijna afvragen hoe het mogelijk is, dat zo'n goed beheerde maatschappij nog met verlies werkt.

In schrille tegenstelling is het bericht in een Algerijns dagblad, waarin werd van leer getrokken tegen Sabena nadat door deze laatste verscheidene Algerijnse vliegtuigen waren nagezien tegen zeer hoge kostprijzen. De herstellingen bleken zeer slordig te zijn uitgevoerd, oude onderdelen werden teruggeplaatst in plaats van ze te vervangen. De Algerijnse luchtvaartmaatschappij was, aldus de krant, daarover zo verbolgen, dat ze het bestaand onderhoudscontract met Sabena opzegde en een nieuw afsloot met Lufthansa.

Zulks lezen wij nooit in de bladen hier. Ons wordt steeds voorgeschoteld, dat Sabena goed beheerd wordt met onze centen en dat alle moeilijkheden een internationale oorzaak hebben. Bij dit alles kunnen wij ons uiteindelijk

vragen stellen over de rol en de objectiviteit van onze pers.

J.V.G., uit Blankenberge

N.v.d.R.: Uw kritiek op de pers slaat niet op ons blad, dat in talrijke artikels kritisch, vaak zeer kritisch was ten opzichte van de nationale luchtvaartmaatschappij en dit blijft telkens zulks nodig is. Het bedoeld artikel was geen lofzang en besloot trouwens met dezelfde uitgesproken twijfel, die door u wordt geformuleerd.

Verantwoordelijkheid van de CVP

De CVP en Tindemans willen drastische maatregelen om de openbare financiën te saneren. Als sterkste partij te lande zijn ze ook verplicht zulke beslissingen te nemen want, indien ze dit niet deden zouden ze ook niet in de regering moeten zitten. Maar er wordt, bij mijn weten, niets anders gedaan dan gesproken over kleine bezuinigingen die niets opleveren. Belangrijke problemen, zoals het terugsturen van de gastarbeiders, durft men niet aanraken. Daarbuiten zijn er slechts twee mogelijkheden om 's lands financiële moeilijkheden op te lossen: 1. Kinderbijslagen afschaffen. 2. Een passende vermogensbelasting heffen op de gekende fortuinen. Dit noem ik drastische beslissingen. Ze zijn trouwens nodig want de tijd van geschenken uitdelen is voorbij.

Wat zal de CVP nu doen? Wellicht stellen zij nog altijd het belang van de partij boven het belang van het land. Indien ze hun verantwoordelijkheid niet opnemen dan zullen zij de ondergang van het land op hun geweten hebben.

Een lezer uit Arendonk

steeds iets anders. Maar mijn instelling wordt niet au sérieux genomen».

Dan houdt gij ook niet veel van het werk van andere schilders, vraag ik.

«Neen. Van weinigen. Picabia wel. Die maakt de meest afzichtelijke dingen en de grootste. Picasso ook». Bacon? «Neen. Hij is minder interessant. Goed voor getormenteerde mensen. Ik hou ook van anonieme schilders. Dan ben ik niet geconfronteerd met mensen die hun ziel blootleggen».

COBRA ?

«Ja, toen ik negentien was dacht ik schilder te worden. Ik beschouwde dicht en schrijven als een nevenactiviteit. Ik heb een tijdlang met Jorn en Corneille en de anderen van Cobra te Luik, Brussel en Parijs tentoongesteld. In één, twee jaar is mijn zin vergaan. Ik dacht dat de challenge voor een schrijver veel groter is omdat je je hersenen moet gebruiken. Een schilder mag ook heel dom zijn. Ik ben aldoor blijven schilderen maar heb alle invitaties om tentoon te stellen geweigerd.»

Bibliothele mappen is Claus wel blijven maken. In de jaren zestig zelfs met Rank Xerox, later hernomen in «Het graf van Pernath». Van hem zijn ook de latere «Wangebeden» en recenter «Fuga» bij de uitgeverij De Volle Maan te Hasselt.

Claus vertelt graag over zijn werk te Hasselt. «Elk van die werken zijn een verhaal». Hij toont mij «Nietsche als grenadier» en «Nietsches moeder». Dit zijn de twee overblijvende van een biografische reeks over Nietsche. De andere heeft hij vernietigd. Hij toont mij «Gilda 1975». «Dit is de jurk van Rita Hayworth in de film Gilda van 1943. Toen was ze slank. Ik heb de jurk in 1975 wat opgeblazen. En hier zijn de Cangaceiros (een compositie in zwart met variaties op hun hoeden), «hier ook twee Manets» (een heerlijke suggestie in kleur). «Dit ben ik zelf, op dit autoportret, aan de telefoon in uiterste zielenood. En hier heb je een vriendin van mij, ook in zielenood». Er zijn ook grappen: «Een verwijzing naar minimale kunst b.v., maar ik heb er toch iets bijgevoegd». Liesbeth Lists portret is met rood doorkruist «omdat ik toen kwaad op 'r was».

«Je ziet», zegt Claus tot besluit, «het zijn referenties naar de cultuur veeleer dan naar de natuur. Ik ben niet zo'n nature-boy».

Nicole Verschoore